

פרק רביעי - טרף בקלפי

דף מב

פרישה לפני יום הכיפורים ולפני שריפת הפרה

1. **לדעת רב:** שחיטת פרה אדומה פסולה בזר, ושחיטת פרו של כהן גדול ביום כיפור כשרה בזר. **לדעת שמואל** ההיפך: שחיטת פרה אדומה כשרה בזר ושחיטת פרו של כהן גדול ביום כיפור פסולה בזר. הם נחלקו בדרשות הפסוקים. הגמרא הוכיחה מברייתא כשיטת רב ששחיטת פרה אדומה פסולה בזר.
2. למדו מהפסוקים שאסור להסיח דעת בכל עבודות הפרה אדומה כולל שחיטה ושריפה. אולם בהשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת שאינם מגוף הפרה האדומה אלא עבודה חיצונית לא נאמר איסור הסחת דעת.
3. מיעוט מהפסוק שרק הפרה אדומה הראשונה נעשתה על ידי אלעזר. **לדורות: יש אומרים:** דווקא על ידי כהן גדול משום שנלמד מיום כיפור. **יש אומרים:** שכשרה אפילו בזר.
4. לא מוציאים פרה אחרת עם הפרה האדומה כפי שנלמד מהמילה 'אתה' - לבדה. **לדעת רבי** אף חמור אסור להוציא איתה. **לדעת רבי שמעון** מותר להוציא איתה חמור משום שדורשים טעמא דקרא ובהמור אין חשש שיאמרו ששחט את החמור ופסל בכך את הפרה האדומה.

דף מג

דרשת פסוקי פרה אדומה, קטורת של יום כיפור

1. **ישנם שני סוגי דרשות:** א. 'מוציא מיד' - כלומר שפסוק מסוים בא להוציא ממשמעות הפסוק הקודם. ב. 'ממילא' - כלומר הדרשה עומדת לעצמה ולא קשורה לדרשה בפסוק הקודם. **רבי יוחנן וריש לקיש** למדו את הפסוקים בפרשת פרה אדומה וניסו להסביר את הפסוקים על פי שיטת דרשה אחת אחת ולא הצליחו עד שהבינו שהפרשה הזאת נדרשת בשילוב של שתי הדרשות. הגמרא דרשה את הפרשה עם שני סוגי דרשות אלו.

2. **רבי יוחנן סבור** שכל השחיטות כשרות בזר כולל השחיטה של פרה אדומה. **רבי יוחנן לא קיבל את דעת רבו ודעת הברייתא** (ואמר 'פוק תני לברא') ששחיטת פרה אדומה פסולה בזר.
3. בווידוי הראשון הכהן הגדול התוודה על עצמו, ורק בווידוי השני התוודה על אחיו הכהנים. הטעם הוא שמוטב שיבא זכאי ויכפר על החייב ואל יבוא חייב ויכפר על החייב.
4. **משנה:** שחטו וקבל במזרק את דמו ונותנו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי שבהיכל כדי שלא יקרוש. נטל מחתה ועלה לראש המזבח ופנה גחלים אילך ואילך וחותר מן המעוכלות הפנימיות וירד והניחה על הרובד הרביעי שבעזרה. בכל יום היה חותה בשל כסף ומערה בתוך של זהב והיום חותה בשל זהב ובה היה מכניס. בכל יום חותה בשל ארבעת קבין ומערה לתוך שלשת קבין והיום חותה בשלשת קבין ובה היה מכניס ר' יוסי אומר בכל יום חותה בשל סאה ומערה בתוך שלשת קבין והיום חותה בשלשת קבין ובה היה מכניס. בכל יום היתה כבדה והיום קלה. בכל יום היתה ידה קצרה והיום ארוכה. בכל יום היתה זהבה וירוק והיום אדום דברי רבי מנחם. בכל יום מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערבים והיום מוסיף מלא חפניו. בכל יום היתה דקה והיום דקה מן הדקה. בכל יום כהנים עולין במזרחו של כבש ויורדין במערבו והיום כ"ג עולה באמצע ויורד באמצע ר' יהודה אומר לעולם כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע בכל יום כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור והיום מן הקיתון של זהב ר' יהודה אומר לעולם כ"ג מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון של זהב בכל יום היו שם ארבע מערכות והיום חמש דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר בכל יום שלש והיום ארבע רבי יהודה אומר. בכל יום שתים והיום שלש.
5. צריך לשנות במשנה שהממרס עמד על הרובד הרביעי של היכל, ולא 'שבהיכל', כלומר מחוץ להיכל משום שאסור היה לאף אדם להיות בהיכל בזמן הקטרת הקטורת.

- והשלישית היא: מערכה של קיום האש. לדעת רבי מאיר היו ארבע, והרביעית היא מערכה לאיברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב. לכל השיטות היתה מערכה נוספת ביום כיפור לצורך הגחלים של הקטורת שמקטירים לפני ולפנים. כל תנא למד את שיטתו מדרשות הפסוקים.
4. אש המנורה אף היא היתה באה ממזבח החיצון.

דף מז

מערכה לאברים ופדרים שלא נתעכלו, מכבה גחלים שבמחתה

1. במשנה למדנו שדעת רבי מאיר שאיברי עולה שנותרו על המערכה ולא הספיקו להתעכל בלילה עושה להם מערכה בפני עצמם על המזבח. רבי אבין הסביר בדעת רבי מאיר שאפילו אברים פסולים מסדרם על מערכה זו אם משלה בהם האור, שאז הם נעשו לחמו של מזבח. יש שאמרו בדעת רבי אבין שאפילו אברים כשרים מאתמול מסדרם על המערכה רק בתנאי שמשלה בהם האור.
2. נחלקו בדעת רבי מאיר אם גם בשבת סידרו מערכה זו לאברים של הקרבנות של יום שישי שלא נתעכלו.
3. נחלקו אם הקטרת האברים של אתמול שלא נתעכלו דוחים טומאה או רק הקרבנות של אותו יום דוחים טומאה.
4. כיבוי אש המזבח: לאחר שחתה גחלים מהמזבח לצורך הקטורת או לצורך הדלקת המנורה, וכיבה את אותם גחלים: לדעת אביי חייב שאש המזבח הוא, ולדעת רבא פטור משום שניתק. יש אומרים שהמחלוקת היא כאשר כיבה גחלים אלו בראשו של המזבח לאחר שניתק מהמערכה, ויש אומרים שהמחלוקת היא כאשר כיבה את הגחלים לאחר שהורידו את המחטה לקרקע העזרה.
5. רב נחמן אמר בשם רבה בר אבונה שמי שכיבה את האש לאחר שהורידו את הגחלים מהמזבח לקרקע העזרה חייב. אפשר שגם אביי ורבא יסכימו לדעתו משום שהוא מדבר במקרה שהורידו את הגחלים שלא לצורך מצוה והגחלים נשאר בקדושתם.

דף מו

פרישה בזמן הקטרת הקטורת, המחטה של הכהן הגדול ביום כיפור

1. במשנה במסכת כלים מבואר שבשעת ההקטרה הכהנים היו פורשים מבין האולם ולמזבח. רבי אלעזר פירש שרק בשעת ההקטרה שבהיכל פרשו מבין האולם ולמזבח, אולם בשעת ההקטרה בקודש הקודשים ביום כיפור לא היו פורשים מבין האולם ולמזבח משום שהוא מרוחק ממקום ההקטרה.
2. למדנו במשנה ש"בכל יום היה חותה בשל כסף ומערה בתוך של זהב והיום חותה בשל זהב ובה היה מכניס". הטעם הוא משום שהתורה חסה על ממונם של ישראל וחתית גחלים שוחקת את הכלי ומחסרתו. ביום כיפור השתמשו רק במחתה של זהב משום חולשתו של הכהן הגדול.
3. למדנו במשנה שבכל יום הייתה ידית המחטה קצרה וביום הכיפורים הייתה ארוכה. הטעם הוא כדי שתהא זרועו של כהן הגדול מסייעתו בנשיאת המחטה משום חולשתו של הכהן הגדול.
4. בן הסגן אמר עוד דבר מיוחד במחתה של יום כיפור שלא הוזכרה במשנה: היה טבעת בראשה שמקשקש ומשמיע קול משום "ונשמע קולו בכואו אל הקודש".

דף מה

שינויים משום כבודו של כהן גדול, מערכות המזבח

1. בכל יום הכהנים היו עולים במזרחו של כבש משום שכל פניות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין. ביום כיפור הכהן הגדול היה עולה באמצע ויורד באמצע משום כבודו של הכהן הגדול, להראות חשיבותו שהוא כבן בית ומקיף לצורך ושלא לצורך.
2. משום כבודו של כהן גדול היה נוטל ידיו ביום כיפור מקיתון של זהב.
3. לדעת רבי יהודה היו בכל יום שתי מערכות על המזבח: מערכה גדולה, ומערכה של קטורת. לדעת רבי יוסי היו שלש